

RJEŠENJA I BODOVANJE UČENIČKIH ODGOVORA – IV. RAZRED
XXV. NATJECANJE IZ HRVATSKOGA JEZIKA (2020.)
ŽUPANIJSKA RAZINA

Ispit ima 35 zadataka. Točni odgovori vrijede ukupno 90 bodova. Bodovna vrijednost zadatka navedena je u kvadratiću kraj zadatka. **Moguće točno rješenje ili druga točna rješenja navedeni su u zagradi ili odvojeni kosom crtom.**

1. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

Odredište našega maturalnoga putovanja bila je **Grčka**. Razgledavali smo stadion prvih **Olimpijskih igara** te **Hadrijanov slavoluk**. Ostatci helenske civilizacije kao i šetnja mostom koji povezuje **Egejsko** s **Jonskim morem** te svetište boga **Asklepija**, ostat će nam u trajnome sjećanju.

Kada bi se naši grčki prijatelji našli u našem gradu, pričali bismo im o **Ocu Hrvatske Književnosti**, odveli bismo ih do gornjogradskoga inovativnog **Muzeja prekinutih veza**. Svratili bismo i na sajam, antikviteti bi im bili zanimljivi, listali bismo rijetka izdanja stripa, **Bounkerova Alana Forda**.

10 bodova (svaki točan primjer od njih deset nosi po 1 bod; ima li učenik više pogrešaka u višerječnome imenu, računa se kao jedna pogreška; 1 pogreška 9 bodova, 2 pogreške 8 bodova, 3 pogreške 7 bodova, 4 pogreške 6 bodova, 5 pogrešaka 5 bodova, 6 pogrešaka 4 boda, 7 pogrešaka 3 boda, 8 pogrešaka 2 boda, 9 pogrešaka 1 bod, 10 pogrešaka 0 bodova)

10	
----	--

2. Na crte napiši odraz jata.

Nije valjda potrebno **podsjecati** na to da su voćni napitci izvrsni. Znae da će vas odlično nahraniti (ako s njima i **pretjerate**, **razumjet** ćemo), dodat će vam energiju, stvari potrebne vašemu **tijelu** i poboljšat će vam raspoloženje. Voćni napitci sve su popularniji ne samo zato što su zdravi već i zato što priprema nije **zahtjevna**. **Umjesto** mlijeka, ako bi tko **htio**, može uzeti jogurt s manjim **udjelom** masti.

8 bodova (svaki točan primjer od njih osam nosi po 1 bod; 1 pogreška 7 bodova, 2 pogreške 6 bodova, 3 pogreške 5 bodova, 4 pogreške 4 boda, 5 pogrešaka 3 boda, 6 pogrešaka 2 boda, 7 pogrešaka 1 bod, 8 pogrešaka 0 bodova)

8	
---	--

18	
----	--

3. Uoči jezične pogreške u rečenicama. Ispravi jezične pogreške.

Dobra se kondicija može postići redovitim treningom i šetnjama. Ne postizanjem kondicije gubimo snagu i čvrstoću mišića.	postići, Nepostizanjem (nepostizanjem)
Trebamo se čuvati i domino efekta, prestanemo li s aktivnostima, tromost se vraća.	domino-efekta, vraća
Pravilna je prehrana češće uvjet za dobro zdravlje. Bilo bi dobro imati podsjetnik i odoljeti ne zdravim izazovima.	češće, podsjetnik, nezdravim
Na očuvanje zdravlja možemo svjesno utjecati. S nikim o tome ne treba raspravljati, već postupiti odlučno.	Ni s kim (ni s kim)

8 bodova (svaki točan odgovor jedan bod; 1 pogreška 7 bodova, 2 pogreške 6 bodova, 3 pogreške 5 bodova, 4 pogreške 4 boda, 5 pogrešaka 3 boda, 6 pogrešaka 2 boda, 7 pogrešaka 1 bod, 8 pogrešaka 0 bodova)

8	
---	--

4. Dopuni rečenice zadanim oblicima riječi.

Prilazila je **zamotuljcima** koje smo pripremili za put u planinu.
(zamotuljak, D mn.)

Susreli smo se s klaunovima koji su imali crvene **nosove**.
(nos, A mn.)

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
10	

5. Napiši tražene oblike.

U našem sportskom klubu ponosili smo se **stječući** medalje.

Stekosmo zasluge koje su nam omogućile i dodatna novčana sredstva.

Stigli smo kupiti novu opremu prije međunarodnoga natjecanja.

3 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 2 boda, dvije pogreške 1 bod, tri pogreške 0 bodova)

3	
---	--

6. Odredi sintagmu prema službi zavisne sastavnice u odnosu na glavnu.

Hrvatska rukometna reprezentacija dobro je igrala na nedavno održanom europskom prvenstvu i dobrom igrom osvojila medalju.

dobro je igrala **okolnosna (adverbijalna)**

dobrom igrom **odredbena (atributna)**

osvojila medalju **dopunska (objektna)**

3 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 2 boda, dvije pogreške 1 bod, tri pogreške 0 bodova)

3	
---	--

7. Odredi vrstu dijalektizama.

Mi se vavik lipo zabavljamo, a posebno va ovakovih prigodah.

lipo **fonološki dijalektizam**

prigodah **morfološki dijalektizam**

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

8	
---	--

8. Zadatak ima dva dijela.

U Cannesu se uvijek održava Filmski festival koji privlači brojne turiste. Ispred svečane dvorane za projekciju filmova nalazi se čuveni crveni tepih. Prikazivanje filmova traje dugo u noć. Na zadovoljstvo mnogih ovdje se mogu sresti poznate zvijezde s filmskoga platna, njihova ljepota sjaji u punome sjaju.

a) Odredi riječi koje su sinonimne.

projekciju, prikazivanje (projekcija, prikazivanje)

čuveni, poznate (čuven, poznat)

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

b) Napiši antonime riječima.

uvijek **nikad(a)**

ovdje **ondje**

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

9. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj se nalazi metonimija.

a) Kazalište je blizu muzeja.

b) Kazalište je na nogama.

c) Kazalište je u izgradnji.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

5	
---	--

10. Pozorno pročitaj tekst. Napiši koje su riječi u hiperonimijsko-hiponimijskome odnosu.

Obula je moderne cipele. Dohvatila je rukom roman koji mora vratiti u knjižnicu. Na njezinu noćnom ormariću naći će se novela, a lirika joj baš i nije čest izbor. Knjižnica je bila udaljena od kuće te je Anina obuća trebala biti udobna.

obuća – cipele (poredak je važan) ili

cipele – hiponim

obuća – hiperonim

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

11. Označi tvorbeni šav u riječima služeći se spojnicom.

Dohvatila ga je ručetina. Bio je to svinjar kojega se i jučer uplašio.

ručetina ruk-etina (ruč-etina)

svinjar svinj-ar

2 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 1 bod)

2	
---	--

12. Izvedi posvojne pridjeve od vlastitih imena.

Nekima je najbolji **Tolstojev** roman *Rat i mir*. (**Tolstoj**)

Neki vole čitati **Turgenjevljeva** djela. (**Turgenjev**)

Meni su omiljeniji **Dostojevskijevi** romani. (**Dostojevski**)

3 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 2 boda, dvije pogreške 1 bod, tri pogreške 0 bodova)

3	
---	--

6	
---	--

**13. Pozorno pročitaj tekst.
Razvrstaj podcrtane riječi prema tvorbenomu načinu.**

Knjiga može približiti znanju i pustinjake. Svijet otvaranja korica prebogat je. Pročitati znači razumjeti život, ono što nikada dokraja nismo razumjeli i kao zanesenjaci prihvatili. Knjiga nas neće opunomoćiti do korijena mijenjati svijet. Knjigom može otpočeti uloga života kakva se jednom morala pojaviti, biti životoljubac.

(Prilagođeno prema: Senko Karuza, *Celofan*)

sufiksalna tvorba	prefiksalna tvorba	prefiksarno-sufiksalna tvorba	složeno-sufiksalna tvorba
pustinjake zanesenjaci	prebogat pročitati otpočeti	opunomoćiti	životoljubac

7 bodova (svaki točan odgovor jedan bod; 1 pogreška 6 bodova, 2 pogreške 5 bodova, 3 pogreške 4 boda, 4 pogreške 3 boda, 5 pogrešaka 2 boda, 6 pogrešaka 1 boda, 7 pogrešaka 0 bodova)

7	
---	--

14. Odredi tvorbeno nemotiviranu riječ.

Šalica na kojoj je crtež budilice ispala je iz perilice.

šalica

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

8	
---	--

15. Iz ekonima/ojkonima izvedi etnike.

U mojoj je skupini turista bio jedan (Atena) **Atenjanin**,
(London) **Londonac** (**Londončanin**), (Pariz) **Parižanin** i (Bruxelles)
Briselac.

4 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

4	
---	--

16. Zaokruži riječi i oblike koji imaju prednost u hrvatskomu standardnom jeziku.

- a) Središnji je motiv **Krležina** romana povratak.
- b) **Dogodilo se** prije njegova povratka.
- c) Vratio se **vidjeti** majku.

3 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 2 boda, dvije pogreške 1 bod, tri pogreške 0 bodova)

3	
---	--

17. Odredi glasovne promjene u podcrtanim riječima.

Stare tkanine pripadale su okolnim zaseocima i odisale su rijetkošću. Njihovoj posebnosti nisu smetali rašćupani končići. Još ih stišćem u dlanovima dok u dvorištu gaču guske.

zaseocima **sibilarizacija, nepostojani a, vokalizacija (zamjena / sa o)**

rašćupani **jednačenje po zvučnosti, jednačenje po mjestu tvorbe**

stišćem **jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe**

gaču **jotacija**

4 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 3 boda, dvije pogreške 2 boda, tri pogreške 1 bod, četiri pogreške 0 bodova)

4	
---	--

11	
----	--

18. Zadatak ima dva dijela.

- a) Napiši koja je norma hrvatskoga standardnog jezika narušena u zadanim rečenicama.
- b) Zadane rečenice napiši u skladu s normama hrvatskoga standardnog jezika.

Dućani su nedjeljom zatvoreni.

- a) **leksička norma**
- b) **Trgovine** su nedjeljom zatvorene. (**Prodavaonice** su nedjeljom zatvorene.)

To je automobil kojega želim kupiti.

- a) **morfološka norma (priznati i sintaktička norma)**
- b) **To je automobil koji želim kupiti.**

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

19. Zaokruži slovo ispred frazema antičkoga podrijetla.

- a) Otac Goriot strpljiv je kao Job.
- b) Marko je donio solomonsko rješenje.
- c) Dobri je samaritanac vratio torbu s novcem koju je pronašao na tržnici.
- d) **Na jučerašnjemu je sastanku otvorena Pandorina kutija.**

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

20. Zadatak ima dva dijela.

Riječ Delhi je toponim.

- a) **Izvedi ktetik toponima *Delhi*.**
Crvena utvrda čuvena je **delhijska** znamenitost.
- b) **Izvedi etnika (ž. r.) iz toponima *Delhi*.**

Svaka **Delhijka** posjećuje Crvenu utvrd.

2 boda (jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

5	
---	--

Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora u zadatcima 21., 22., 23., 24., 25., 26., 27., 28. i 29.

21. Koja je od tvorenica nastala sufiksom -nik?

- a) maslinik
- b) spomenik
- c) liječnik**
- d) plamenik

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

22. U kojoj je rečenici uporabljen prezentski futur?

- a) Preksutra jedrim s prijateljem.**
- b) Igrači će primijetiti što je trener htio s loptom na terenu.
- c) Ako budeš radio s pažnjom, napredovat ćeš.
- d) Pametan uvijek misli svojom glavom.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

23. U kojoj je rečenici frazem sintagma?

- a) Mačak je pobjegao, sakrio se Bogu iza leđa.**
- b) Hodala je nezainteresirana, ali je ipak kružila oko nas kao mačak oko vruće kaše.
- c) Priča i priča, završit će s pričom kad na vrbi rodi grožđe.
- d) Kada brzopleto odgovaram na pitanja, sjetim se one ispeci pa reci.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

24. Koje je vrste podcrtani frazem u sljedećoj rečenici?

Napravit ćeš to milom ili silom.

- a) pridjevski frazem
- b) imenički frazem
- c) priložni frazem**
- d) glagolski frazem

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

4	
---	--

25. U kojemu je primjeru točno označena tvorbena granica?

Redatelj je uprizoritelj teksta.

- a) u-pri-zor-i-telj
- b) upri-zori-telj
- c) u-prizor-i-telj
- d) uprizori-telj**

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

26. U kojoj je rečenici podcrtana sraslica?

- a) Sviđala joj se bjelokost koju je opjevao Lucić.
- b) Uoči premijere kupujemo karte.**
- c) Redateljica nije došla gdje je trebala doći.
- d) Nepostojani e pronalazimo u kajkavskim toponimima.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

27. Koji antroponim pripada slavenskomu sloju?

- a) Toni
- b) Mia
- c) Ana
- d) Lada**

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

28. Kojemu funkcionalnom stilu pripada rečenica?

Obavještavamo Vas da proizvod koji ste naručili prošli mjesec više nemamo na zalihi.

- a) znanstvenomu stilu
- b) administrativnomu stilu**
- c) književnomu stilu
- d) publicističkomu stilu

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

4	
---	--

29. Koja riječ može biti rječnička natuknica?

- a) ulazimo
- b) mene
- c) riječima
- d) krasan

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

30. Koji je jezik odredišni u primjeru rječničke natuknice?

Gespenst, sablast

(Prilagođeno prema: Ivan Mažuranić i Jakov Užarević, *Njemačko-ilirski slovar*, 1842.)

ilirski (hrvatski) jezik (malim slovom)

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

31. Napiši kanonski oblik podcrtane riječi.

Ruka ruku mije. miti

1	
---	--

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

32. Napiši rečenicu tako da polusloženicu zamijeniš normativno prihvatljivim riječima.

Odabrali smo turističku top-destinaciju.

Odabrali smo turističko vrhunsko (najbolje, najtraženije, najaktualnije) odredište.

Odabrali smo vrhunsko (najbolje, najtraženije, najaktualnije) turističko odredište.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

33. Napiši leksičko značenje podcrtanoj riječi.

Ema je na balu potajice plesala cijelu noć

potajno (skrivečki/skrivečke, da je nitko ne vidi, tako da se ne vidi, krijući se, da nitko ne zna, kradom, kriomice, krišom, neopazice, tajno)

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
5	

34. Zadatak ima dva dijela.

Biser, (tur.) m (mn. G *bisera*) okrugla, organska sedefasta tvorevina u ljušturi školjaka bisernica koja se rabi kao skupocjen nakit: *ogrlica od bisera*

Bacati bisere pred svinje, davati komu ono što ne zaslužuje, govoriti plemenito, uzvišeno pred nedostojnim ljudima

a) Ispiši na temelju rječničke natuknice gramatičku odrednicu riječi.

m (mn. G) treba priznati i s upisanim G bisera

**b) Ispiši na temelju rječničke natuknice etimološku odrednicu riječi.
(tur.) (turcizam) (točka u tur.)**

2 boda (svaki točan odgovor jedan bod; jedna pogreška 1 bod, dvije pogreške 0 bodova)

2	
---	--

2	
---	--

35. Pozorno pročitaj tekst.

Odgovori na pitanja koja se odnose na tekst. Odgovore upiši na crte.

Odgovor mora biti pravopisno i gramatički točan.

Moreška

Korčula je poznata u svijetu po staroj viteškoj igri za koju su karakteristični vrlo fini pokreti čeličnim mačevima i vrlo lijepi kostimi moreškana.

Plesači su odjeveni u posebne odore: bili (Turci), koji uvijek pobjeđuju, u crvene, a crni (Mauri) u crne.

Korčulanska moreška govori o borbi za djevojku. Moro, sin Crnoga Kralja, oteo je Bulu, zaručnicu bijeloga kralja Osmana. Bula voli Osmana i ne pristaje ni na kakva Morova obećanja, koji joj nudi čak i očevo kraljevstvo.

Nakon kraćega dijaloga između Mora i Bule, a kasnije i Bijeloga Kralja, slijedi sfida – izazov. Sfida je ples sina Crnoga Kralja u koji se kasnije uključuju Crni i Bijeli Kralj. Nakon završetka sfide započinje bojni ples – žustra borba mačevima. Taj se dio moreške sastoji od sedam različitih figura koje se uopćeno nazivaju kolap – udar.

Sedmi kolap završava slomom crne vojske, Morovom predajom, a Osman oslobađa Bulu.

- a) Koje se dvije vojske sukobljavaju u korčulanskoj moreški?

Očekuje se jedan odgovor i on vrijedi 1 bod. Odgovor ne mora biti oblikovan kao cjelovita rečenica. Odgovor mora biti pravopisno i gramatički točan.

turska i maurska (vojske crnih i bijelih) (Turci i Mauri)

(ukoliko je odgovor natuknica mala slova *turska i maurska* (vojska), velika slova *Turci i Mauri*)

Ako je odgovor rečenica, pripaziti na pravila o malim i velikim slovima.

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

- b) Kako se nazivaju plesači moreške?

moreškani (mala slova u natuknici ili rečenici, velika slova samo ako je odgovor ujedno i početak rečenice)

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

- c) Tko se bori za Bulinu naklonost?

Očekuje se jedan odgovor i on vrijedi 1 bod. Odgovor ne mora biti oblikovan kao cjelovita rečenica. Odgovor mora biti pravopisno i gramatički točan.

Ako točan odgovor sadržava pravopisnu ili gramatičku pogrešku, oduzima se 1 bod.

Moro i Osman (sin Crnoga kralja i Bijeli Kralj)

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

- d) Tko sudjeluje u kraćemu dramskom dijalogu na početku moreške?

Moro (sin Crnoga Kralja) i Bula, Bijeli Kralj (Osman)

1 bod (jedna pogreška 0 bodova)

1	
---	--

4	
---	--